

CONCLUSIONES

La selección del nombre, la simbología y el propio elemento material de las semillas para diversos usos por parte de la *Red de Semillas. Resembrando e intercambiando*, es la expresión de los presupuestos sociopolíticos y culturales de un colectivo aun reducido pero en expansión tanto en el campo como en la ciudad, que fundamentalmente amparado por los planteamientos de la Agroecología defiende un manejo sostenible y socialmente justo de los recursos naturales. Su carácter disperso en el cuerpo social y el territorio y su articulación fundamentalmente a través de una red soportada en gran medida por las Tecnologías de la Información y la Comunicación hacen especialmente pertinente el uso de las semillas como soporte material de los procesos de interacción y comunicación, como objeto de intercambio con función fáctica comunicativa y también estructuradora de la propia red.

Esa dimensión no es separable de las otras cualidades simbólico-afectivas y de identificación del propio colectivo, tanto al interior como al exterior del grupo, ya que condensan valores fuertes sobre la naturaleza, la vida, la ecología, la cultura campesina, la tradición, la reciprocidad y la resistencia política.

BIBLIOGRAFÍA

- ACOSTA, R. (2010): «Ruralidad, agricultura y transacciones entre imaginarios», *PH Cuadernos*, 26: 81-93.
- ACOSTA, R. Y J. DÍAZ DIEGO (2008), *Y en sus manos la vida. Los cultivadores de las variedades tradicionales de Tentudía*. Monesterio, CEDECO.
- ACOSTA, R. y RODRÍGUEZ-FRANCO, R. (2014): «La biodiversidad cultivada. Actores sociales y estrategias en el contexto de la nueva ruralidad», *Agrociencia*, 48 (1): 115-130.
- BOURDIEU, P. y WACQUANT, L. (1995), *Respuestas. Por una antropología reflexiva*. México, Grijalbo.
- CALLE, A. y GALLAR, D. (2011): «Estamos en medio: necesidades básicas, democracia, poder y

cooperación», en A. Calle (coord.), *Democracia radical. Entre vínculos y utopías*. Barcelona: Icaria; pp. 149-174.

- DEL MÁRMOL, C., FRIGOLÉ, J. y NAROTZKY, S. (eds.) (2010), *Los lindes del patrimonio. Consumo y valores del pasado*. Barcelona, ICA.
- ELLEN, R. Y PLATTEN, S. (2011): «The social life of seeds: the role of networks of relationships in the dispersal and cultural selection of plant germplasm», *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 17: 563-584.
- GALLAR, D. (2011), *La construcción de la Universidad Rural Paulo Freire. Culturalismo para una nueva ruralidad campesinista*. Tesis doctoral. Córdoba, UCO. <<http://es.youscribe.com/catalogue/tous/la-construccion-de-la-universidad-rural-paulo-freire-culturalismo-1877193>>.
- GALLAR, D. y VARA, I. (2010): «Desagrarización cultural, agricultura urbana y resistencias para la sustentabilidad», *PH Cuadernos*, 26: 236-257.
- GALLAR, D. y ACOSTA, R. (e.p.): «La resignificación campesinista de la ruralidad: la Universidad Rural Paulo Freire». *RDTP*.
- GONZÁLEZ DE MOLINA, M. (2011), *Introducción a la Agroecología*. Madrid, SEAE.
- GONZÁLEZ FERNÁNDEZ, M. y CAMARERO, L. A. (1999): «Reflexiones sobre el desarrollo rural: las tramoyas de la postmodernidad», *Política y Sociedad*, 31: 55-68.
- GUZMÁN, G., GONZÁLEZ DE MOLINA, M. y SEVILLA, E. (eds.) (2000), *Introducción a la Agroecología como desarrollo rural sostenible*. Madrid, Mundiprensa.
- INGLEHART, R. Y WELZEL, C. (2006), *Modernización, cambio cultural y democracia: la secuencia del desarrollo humano*. Madrid, CIS-Siglo XXI.
- SANTAMARINA, B. (2009), «De parques y naturalezas. Enunciados, cimientos y dispositivos», *Revista de Dialectología y Tradiciones populares*, LXIV (1): 297-324.
- SEVILLA, E. (2006), *De la Sociología Rural a la Agroecología*. Barcelona, Icaria.
- VV. AA. (2006), *Los guardianes de las semillas*. Zamora, ADISAC.

LA CONFRONTACIÓ PER L'OPINIÓ PÚBLICA

ELS EDITORIALS DELS DIARIS SOBRE LA DIADA DE CATALUNYA DE 2012

RAFAEL XAMBÓ
DEPARTAMENT DE SOCIOLOGIA I ANTROPOLOGIA SOCIAL
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
CRISTINA PERALES
DEPARTAMENT DE COMUNICACIÓ
UNIVERSITAT DE VIC
ENRIC XICOY
DEPARTAMENT DE PERIODISME
UNIVERSITAT RAMON LLULL

Recepció: maig 2014; acceptació: juny 2014

R E S U M

ELS ARTICLES EDITORIALS QUE PUBLIQUEN ELS DIARIS CONTINUEN SENT POSTULATS IDEOLÒGICS DE REFERÈNCIA A L'HORA D'IDENTIFICAR ELS MITJANS I ELS SEUS LECTORS AMB ALGUNS DELS ACTORS QUE APAREIXEN EN QUALSEVOL CONFLICTE, COM ÉS EL CAS DELS CONFLICTES POLÍTICS.

AQUEST TREBALL ÉS UN ESTUDI QUALITATIU I QUANTITATIU QUE BUSCA ANALITZAR ELS EDITORIALS AMB L'OBJECTIU DE CARACTERITZAR ELS ACTORS AMB ELS QUALS LA CAPÇALERA QUEDA ALINEADA I COM PERSUADEIXEN ELS SEUS LECTORS I LEGITIMEN ARGUMENTS AL VOLTANT DEL CAS DE LA MANIFESTACIÓ DE LA DIADA DE CATALUNYA DE 2012.

EL CORPUS DE L'ESTUDI SE CENTRA EN 97 EDITORIALS DE 10 DIARIS QUE RESPONEN A CONTEXTOS TERRITORIALS DIFERENTS: *EL PAÍS* I *EL MUNDO* —CONTEXT ESPANYOL—, *LA VANGUARDIA*, *EL PERIÓDICO DE CATALUNYA*, *ARA* I *EL PUNT/AVUI* —CONTEXT CATALÀ—, *DEIA*, *EL CORREO* —CONTEXT BASC—, *LAS PROVINCIAS* I *LEVANTE-EMV* —CONTEXT VALENCIÀ—. LES PECES ANALITZADES ES VAN PUBLICAR AL LLARG DEL MES DE SETEMBRE AMB TRES MOMENTS CABDALS EN EL PROCÉS: (A) LA MANIFESTACIÓ DE LA DIADA; (B) LA REUNIÓ EN MONCLOA ENTRE RAJOY I MAS; I (C) L'ANUNCI DE L'AVANÇAMENT DE LA CONVOCATÒRIA DE COMICIS AUTONÒMICS A CATALUNYA.

PARAULES CLAU

DIADA DE CATALUNYA, DIARIS, EDITORIALS, OPINIÓ PÚBLICA, ARGUMENTS, DISCURS

INTRODUCCIÓ I CONTEXTUALITZACIÓ

Remuntar el context històric i polític d'aquesta anàlisi a l'any 1714 pot semblar agosarat. Però, potser no tant, si tenim en compte que en el moment de redactar-lo estem a poc més d'un any de la commemoració dels 300 anys de l'Onze de Setembre en què les forces borbòniques van acabar el setge contra Barcelona que va abolir definitivament les llibertats i constitucions catalanes. La proximitat de l'Onze de Setembre de 2014 ha reviscolat uns fets que han marcat per sempre més el destí dels catalans, exemplificat amb la Diada nacional de Catalunya, que s'escau en aquesta data. Una Diada que els darrers anys ha pres un pes reivindicatiu més accentuat. Així doncs, el sentiment sobiranista s'ha accentuat els últims temps en bona part per aquest motiu.

Tot i tenint en compte aquesta perspectiva històrica que ultrapassa els nostres objectius, analitzar els discursos polítics dels diaris durant la Diada de 2012 requereix fer una mirada retrospectiva a esdeveniments recents. L'Estatut d'autonomia de 1978 havia de servir per garantir a Catalunya una capacitat d'autonomia que li permetés un encaix amb Espanya satisfactori per les dues parts. L'ampli suport que va rebre, així va semblar evidenciar-ho. Però entrats al segle XXI, des de Catalunya es va proposar redactar un nou Estatut que poses al dia l'anterior i que garantís més grau de sobirania. Totes les forces polítiques, excepte el PP, van consensuar un text de mínims del qual, a última hora, també se'n va desmarcar ERC. El text va arribar afeblit a votació, però va ser referendat majoritàriament el 2006.

El PP va aconseguir, amb un recurs, que el Tribunal Constitucional espanyol esmenés bona part dels articles més controvertits provocant un ampli

rebuig social i polític que es va fer palès a la manifestació del 10 de juliol de 2010. Una data que va marcar un punt d'inflexió político-social que, en dos anys, ha fet capgirar el sentiment identitari català.

Si fins aquella data la majoria de catalans tenien un sentiment de pertinença a Espanya, però amb un tret identitari propi, a partir d'aquell dia va començar a créixer el sentiment independentista que, a hores d'ara, totes les enquestes consideren majoritari.¹ Va ser una altra manifestació, la de la Diada de l'onze de setembre de 2012 la que així ho va evidenciar. Aquesta manifestació fou considerada la més massiva de la història de Catalunya amb prou més d'un milió de catalans² darrere una pancarta que hi deia: «Catalunya, nou estat d'Europa».

Artur Mas, l'aleshores President de la Generalitat, va fer seu el lema de la manifestació i, amb poc temps, va convocar unes eleccions en què per primera vegada CiU s'hi presentava com una formació netament sobiranista i Mas es comprometia a consultar els catalans. El resultat electoral no van ser tan bons com la coalició nacionalista esperava, va passar de 62 a 50 diputats, però sí que ho van ser per ERC que aconseguia, per primera vegada en l'actual etapa democràtica, convertir-se en la segona força al Parlament tot passant de 10 a 21 diputats. Així doncs, les dues primeres formacions polítiques, clarament sobiranistes, aconseguen formar una majoria favorable per a la consulta juntament amb ICV-EUIA i la CUP, amb 87 diputats. Fruit d'aquesta majoria es va acordar una data per la consulta, 9 de novembre de 2014, i la doble pregunta: ¿Vol que Catalunya esdevingui un Estat? i, si és que «sí» ¿Vol que Catalunya sigui un Estat independent?³

Així doncs, res a partir de la Diada del 2012 ha sigut igual, políticament parlant. És per això que cre-

¹ Segons el Baròmetre d'Opinió Política (2013), a la pregunta «I més concretament, si demà es fes un referèndum per decidir la independència de Catalunya, vostè què faria?» un 55,6% votaria a favor de la independència i un 23,4% en contra. Disponible a: <http://www.ceo.gencat.cat/ceop/AppJava/pages>.

² El nombre de participants de la manifestació va ser motiu de debat, ja que les xifres no eren coincidents ni en mitjans ni en fonts informatives. L'entitat cultural que representava l'organització del moviment, Òmnium Cultural, va xifrar en 1,5 milions de persones les assistents a la convocatòria. Per la seva part, la Guàrdia Urbana xifra la manifestació en 1,1 milions.

³ En el baròmetre de CEO de la 1a Onada del 2014 un 57,6% deia que votaria que «sí» a la primera pregunta i un 19,3% que «no» i entre els que votarien que «sí» a la primera un 47,1% votaria «sí» a la segona i un 8,6% votaria que no. Disponible a: <http://www.ceo.gencat.cat/ceop/AppJava/pages>.

iem imprescindible analitzar com van tractar aquestes dates els principals diaris espanyols i catalans.⁴

La contribució periodística dels mitjans que s'hi analitzen contribueix a l'escalada conflictual de la disputa político-administrativa. Però no només això, sinó que són co-constructors d'identitat nacional i per això fan servir arguments i raonaments que coadjuven en la formació d'un imaginari col·lectiu, comportant-se com qualsevol altre actor polític.

MARC TEÒRIC

El paper indiscutible dels mitjans de comunicació en l'articulació de l'esfera pública, especialment a l'efecte de la circulació de la informació i de la formació de l'opinió, és imprescindible per entendre el procés polític de Catalunya, l'anomenada *transició catalana*.

Partim del fet que els diaris continuen sent institucions de poder des d'on es construeix l'opinió pública. Els mitjans transmeten una representació particular del món a uns lectors, oïdors o telespectadors, a partir de la qual es construeix la pròpia realitat en què la societat està sotmesa i de la qual participa. Com ja assenyalava Héctor Borrat en els vuitanta, els mitjans són actors polítics (Borrat, 1989) i com a tals intervenen en els conflictes dels quals se'n fan ressò, amplificant-los, modificant-los, intervenint-hi. La construcció social de la realitat, tal com la defineixen Berger i Luckmann (1988), és un procés d'institucionalització de les pràctiques i dels rols. Un d'aquests rols és l'activitat periodística, que es considera socialment legitimada per produir construccions de la realitat públicament rellevants. Com a co-constructors de la realitat social i política també, necessàriament, són co-constructors d'identitats.⁵

L'article es basa en una aproximació a les teories de la mediatització com a factor determinant en la constitució del conflicte. El posicionament

polític dels mitjans davant del conflicte polític aquí s'estudia afecta l'evolució del conflicte mateix. Tot i això, es considera rellevant la visió de Castelló (2012) qui assenyalava que els mitjans no només contribueixen a escalar o desescalar la controvèrsia, sinó que a través dels seus discursos *recreen* una realitat ajustada als seus relats. La mediatització ha de ser entesa com un procés a través dels quals es «modela» la societat:

[...] mediatization refers to a process whereby the media have increased their influence both in general and on a systemic level of analysis. [...] Mediatization is thus also about how political institutions and, within those, the behaviours of political actors are shaped by the media's increasing influence. (Strömback, 2008: 424)

De la mateixa manera que el mitjà es polititza, també la política es mediatitza, doncs els mitjans responen a determinats estímuls que responen a similituds ideològiques. La simbiosi d'*allò polític* i *allò mediàtic* ha permès crear dins els mitjans l'arena on es dirimeixen els combats polítics (Wolfsfeld, 2009) i l'espai de «contesa» on es defineixen els posicionaments polítics en litigi. Els mitjans, doncs, influeixen de manera directa, conscients o inconscients, en el desenvolupament del conflicte, ja que la polarització de les parts implicades pot augmentar o disminuir en funció de les representacions socials dels discursos periodístics.

L'estudi del discurs, amb l'aplicació de l'Anàlisi Crítica del Discurs (ACD) com a enfocament teòric, que permeti la interacció de diverses aproximacions teòriques com la de l'argumentació, permet entendre millor no només com evoluciona el procés de mediatització, sinó també com es pot influir en la conformitat d'identitats socio-polítiques (Richardson, 2007).

Entenem amb Jäger que el discurs és una acció en contínua evolució que influeix i modela la societat a partir d'altres fils socials que conformen coneixement:

⁴ El treball que es presenta aquí és una continuació de la recerca iniciada pels autors en 2010, publicada com a capítol dins de l'obra editada per Enric Castelló (2012): «La mediatització del conflicte polític», publicat per Laertes. Allà s'analiza què en deien els editorials de quatre diaris catalans, dos d'àmbit estatal, dos de bascos i dos de valencians durant els dies previs i posteriors a la manifestació de juliol de 2010.

⁵ Veure: LOUW, Eric, *The media and political process*, Londres, Sage, 2005.

el discurso es el fluir del conocimiento —y de todo el conocimiento societal acumulado— a lo largo de toda la historia, fluir que determina los hechos individuales o colectivos, así como la acción formativa que moldea la sociedad y que, de este modo, ejerce el poder. (Jäger, 2001: 63)

Tenint present el caràcter persuasiu dels editorials, es considera oportú la inclusió de la teoria de l'argumentació per a la seva anàlisi. Perelman i Olbrechts-Tyteca defineixen l'argumentació com «el conjunto de las técnicas discursivas que permiten provocar o aumentar la adhesión de las personas a las tesis presentadas para su asentimiento» (1989:34). El seu objectiu és que l'interlocutor admeti una conclusió que li sigui favorable. Per aconseguir-ho l'emissor ha d'oferir arguments capaços de sostenir la validesa de la conclusió (Fuentes Rodríguez y Alcaide, 2007: 10).

Segons Capdevila i Ferrán (2012), la persuasió que s'exerceix des dels mitjans es podria definir com un «procés comunicatiu» (2012:42), per tant en evolució, que té com a finalitat que els receptors acceptin la postura de l'emissor com a vàlida. Precisament, en l'assoliment d'aquest objectiu, l'emissor fa ús de raonaments simplistes que necessàriament influeixen en una idea positiva o negativa tant dels actors com del conflicte.

Per a Van Eemeren, considerat un dels pares de l'argumentació i de l'anàlisi pragma-dialèctica, l'argumentació és una activitat que busca convèncer a través de proposicions:

Argumentation is a verbal, social and rational activity aimed at convincing a reasonable critic of the acceptability of a standpoint by putting forward a constellation of propositions justifying or refuting the proposition expressed in the standpoint. (Van Eemeren i Grootendorst, 2004:ii)

Les proposicions, presentades com a màximes vàlides i irrefutables per part de l'emissor, són les que conformen el raonament —argumentació— d'una postura. En treballs més recents es concreta la finalitat última de l'argumentació: «sempre tracta sobre la producció d'efectes, com ara convèncer a un crític raonable d'un punt de vista o investigar la força de la convicció de l'argument» (Parreño, 2012: 90). Segons l'autora, tot raonament queda basat en ar-

guments efectius que reforcen l'imaginari presentat en l'argumentació. Els arguments seran els proveïdors de la conclusió o la finalitat de l'emissor, que tant poden ser implícits com explícits.

L'ACD servirà de marc en el qual es basarà l'anàlisi dels discursos emesos pels diaris a la vegada que es podrà estudiar l'ús i l'abús de poder i dominació que exerceixen en la reproducció dels seus textos.

S'entendrà que els editorials són una veu privilegiada dels diaris (Perales-García, 2012: 67) que concentren el posicionament ideològic de l'empresa periodística davant d'uns temes que considera rellevants i per això s'utilitzen estratègies discursives —basades en la persuasió— que, sovint, fan que apareguin aproximacions simplistes i reduccionistes dels conflictes.

[...] l'editorial sol pertànyer al llenguatge de l'interès públic, llenguatge per a èlites amb capacitat de decisió i funció de prestigi, per a líders d'opinió capaços d'assimilar la dialèctica argumentativa i de transmetre-la sense deteriorament de la seva càrrega. D'aquí la seva importància selectiva. (Gomis, 1989: 172)

En aquestes peces l'empresa mostra el seu mapa ideològic emprant un llenguatge polític, ja que, com a actor, informa i opina sobre qüestions de matèria política i amb un clar objectiu de posicionar-se políticament, alhora que intentarà posicionar la seva audiència.

DEFINICIÓ METODOLÒGICA

OBJECTIUS I HIPÒTESIS

L'objectiu general del treball és estudiar el discurs editorial dels diaris d'informació en quatre contextos diferents des del punt de vista de la ideologia: (a) context català, (b) context valencià, (c) context basc i (d) context espanyol. L'objectiu general queda expressat a través dels següents objectius específics:

- Estudiar el posicionament en la línia editorial de les capçaleres escollides.
- Analitzar i discutir el raonament —argumentació— que empen els editorialistes per difondre el seu esquema de representació del conflicte.

A partir d'aquí, les hipòtesis generals que es pretenen verificar són dues:

- Els diaris intervenen activament en el conflicte interterritorial posicionant-se en el model d'encaix de Catalunya dins Espanya.
- Els discursos esgrimits pels diaris són coincidents amb estratègies discursives polítiques.

MOSTRA I METODOLOGIA

Les peces editorials analitzades corresponen a les que es van publicar entre el 3 i el 30 de setembre de

2012. El període recull la mobilització social prèvia a la Diada de 2012 així com la manifestació del dia 11 de setembre; els esdeveniments posteriors de la reunió a La Moncloa entre Rajoy i Mas (20.09.2012) i, finalment, l'anunci d'una convocatòria electoral anticipada a Catalunya (27.09.2012). Aquesta mostra és suficientment significativa com per veure l'evolució del posicionament dels mitjans davant la massiva manifestació i les posteriors conseqüències.

El següent quadre mostra el volum de peces que conformen el corpus del treball:

La metodologia utilitzada en el treball es basa en elements de l'anàlisi qualitativa. S'han se-

Diaris	Editorial
<i>El País</i>	8
<i>El Mundo</i>	14
<i>La Vanguardia</i>	10
<i>El Periódico de Catalunya</i>	9
ARA	18
<i>El Punt-Avui</i>	19
<i>Las Provincias</i>	8
<i>Levante-EMV</i>	0 ⁶
<i>Deia</i>	4
<i>El Correo</i>	7
TOTAL:	97

leccionat 4 diaris catalans: *La Vanguardia*,⁷ *El Periódico de Catalunya*,⁸ *Ara*⁹ i *El Punt/Avui*,¹⁰ 2 bascos: *Deia*¹¹ i *El Correo*,¹² 2 valencians: *Las Provincias*¹³ i *Levante-EMV*¹⁴ i 2 espanyols: *El País*¹⁵ i *El Mundo*.¹⁶ Cadascun d'aquests 4 blocs en què hem dividit les capçaleres respon a una

⁶ Que el diari Levante-EMV no dediqui cap editorial al conflicte que s'analiza és rellevant. La seva inclusió en l'estudi l'hem considerada des del punt de vista del silenci editorialista que sí es treballa en pàgines interiors —en seccions informatives— des d'on explica la situació a Catalunya a partir de peces d'agència, per tant, amb poca implicació ideològica per part de la capçalera i en cinc ocasions. Aquestes 5 peces periodístiques han estat considerades dins de l'estudi per a analitzar el discurs del diari valencià de més difusió en el territori la qual cosa justifica que ens n'ocupem.

⁷ Segons l'OJD, *La Vanguardia* registra una mitjana de 172.263 exemplars de difusió en 2012 i 152.320 en 2013.

⁸ Segons l'OJD, *El Periódico* registra una mitjana de 107.512 exemplars de difusió en 2012 i 101.053 en 2013.

⁹ Segons l'OJD, ARA registra una mitjana de 15.787 en 2013, no hi ha mitjana de 2012 publicada.

¹⁰ Segons l'OJD, *El Punt/Avui* registra una mitjana de 26.513 exemplars de difusió en 2012 i 24.201 en 2013.

¹¹ Segons l'OJD, *Deia* registra una mitjana de 15.561 exemplars de difusió en 2012 i 14.203 en 2013.

¹² Segons l'OJD, *El Correo* registra una mitjana de 90.377 exemplars de difusió en 2012 i 82.943 en 2013.

¹³ Segons l'OJD, *Las Provincias* registra una mitjana de 23.492 exemplars de difusió en 2012 i 20.771 en 2013.

¹⁴ Segons l'OJD, *Levante-EMV* registra una mitjana de 26.736 exemplars de difusió en 2012 i 20.771 en 2013.

¹⁵ Segons l'OJD, *El País* registra una mitjana de 324.814 exemplars de difusió en 2012 i 292.227 en 2013.

¹⁶ Segons l'OJD, *El Mundo* registra una mitjana de 206.007 exemplars de difusió en 2012 i 172.427 en 2013.

construcció del conflicte determinat que respon a 4 contextos diferents:

- El context català (a): són els diaris de cobertura especialment del territori català, ofereixen informació generalista. *Ara* i *El Punt/Avui* estan escrits en català; *La Vanguardia* i *El Periódico de Catalunya* són rotatius que es presenten al mercat oferint l'edició en castellà i català.
- El context valencià (b): són els diaris d'àmbit valencià, ofereixen informació generalista i estan ubicats al País Valencià. Estan escrits en castellà.
- El context basc (c): són els diaris d'àmbit basc i ubicats a Euskadi. Estan escrits en castellà, el cas de *El Correo*, bilingüe (euskera i castellà) en el cas de *Deia*. Tots dos ofereixen informació generalista.
- El context espanyol (d): són els diaris d'àmbit estatal, generalistes, editats a Madrid i escrits en castellà.

S'han inclòs més diaris catalans ja que el conflicte que ens ocupa està centrat a Catalunya i perquè les principals capçaleres catalanes manifesten perfils ideològics subtilment diferents. Els diaris bascos i valencians ens permeten conèixer l'opinió publicada de la comunitat autònoma valenciana i basca, respectivament, dos territoris que tradicionalment han mostrat sensibilitat nacionalista, tot i que des de vessants diferents.

Considerem, doncs, que la mostra de mitjans és representativa. Els 97 editorials que conformen el corpus del treball dibuixen un material prou sòlid i representatiu com per accedir a la reconstrucció de la matriu ideològica de les capçaleres.

Per abordar l'anàlisi de les peces periodístiques, s'han estudiat les estratègies discursives a partir dels següents conceptes basats en l'anàlisi qualitativa de contingut:

- a. La **caracterització dels actors**, a partir del quadrat ideològic proposat per Van Dijk (1990) on es maximitzen als actors identificats amb l'*endogrup* i les seves accions, així

com les males accions del grup contrari; i es minimitzen els actors identificats amb l'*exogrup* i les seves bones accions, així com les males accions del propi grup. Aquesta caracterització marca la identificació del grup que estableix les identitats col·lectives defensades per cada rotatiu;

- b. Les **estructures retòriques**. S'assenyalaran i debatran l'ús de figures lingüístiques que puguin ser considerades mecanismes de persuasió (metàfores, comparacions, etc.);
- c. L'**argumentació**. S'estudien aquelles estratègies discursives que constitueixen un raonament discutible, matisable o fal·laç. Es debatran les construccions textuais adreçades a convèncer d'una opinió presentada com a irrefutable, malgrat ser poc sòlides o consistents.

L'estudi permetrà, per una banda, analitzar quin posicionament té cada mitjà i, alhora, fer una comparativa entre els diaris dins el mateix context mediàtic (a, b, c i d) i entre contextos.

RESULTATS

A continuació es detallen els principals resultats obtinguts de l'anàlisi. Es procedeix a presentar-los per blocs segons els contextos dels diaris: (a) diaris catalans, (b) diaris espanyols, (c) diaris bascos i (d) diaris valencians.

DIARIS CATALANS

El primer editorial del diari *ARA* argumenta per què comencen una sèrie de 4 suplementos dedicats al «El país que volem ara». És el del 9 de setembre, per tant, del 3 al 8 no n'hi tenim cap. A partir de llavors, i fins l'últim dia analitzat, hi ha pràcticament un editorial cada dia excepte els dies 18, 28, 29 i 30.

Els primers quatre editorials són valoratius, mostrant el camí que vol el diari *ARA*: la independència de Catalunya. Però també són editorials de presentació dels quatre suplementos dedicats a «El país que volem ara».

A partir d'aquí, els editorials ja parlen dels esdeveniments de l'actualitat. Els dels dies 13, 14 i 15

parlen de l'abans, durant i després de la conferència de Mas a Madrid posicionant-se clarament a favor de la presència de Mas a Madrid i d'allò que hi va dir. Amb argumentació pròpia, i amb certs elements de contextualització, defensen la valentia i coherència de Mas per ser el primer president que va a Madrid a defensar un estat propi per Catalunya. Alhora, critiquen els que deslegitimen el president, especialment des del PP i el govern espanyol que, segons el diari, ataquen a Catalunya. També amb elements de contextualització i mostrant les opinions dels adversaris polítics, però desacreditant-los.

En l'editorial del dia 16 de setembre defensen que ha arribat l'hora de buscar els arguments a favor de l'estat propi, apel·lant a la raó més que al cor. El títol és prou eloqüent: *Ha arribat el moment que la raó tanqui les emocions al calaix*. El del dia següent, 17, titulat *La cohesió social exigeix diàleg polític i voluntat d'entesa* també reclama fer un pas a favor del diàleg i evitar l'enfrontament demanant passar per les urnes el més aviat possible.

El dia 18, com dèiem abans, és el primer i únic dia que l'*ARA* no hi dedica cap editorial al tema en el període que va del 9 al 27 de setembre.

El del 19 és una crítica directa a la monarquia espanyola en general, i al Rei Joan Carles I en concret, després de la seva carta *online* en què criticava el que ell considera quimeres. L'opinió del diari és clara: «Qualificar de «quimera» les aspiracions legítimes i democràtiques de Catalunya és una falta de respecte inacceptable per part d'un cap d'estat». Consideren que la precipitació del monarca a posicionar-se sobre un procés que encara no ha començat li fa perdre possibilitats de ser el cap d'estat d'una probable Catalunya independent. Els arguments de l'editorial giren entorn al desprestigi que té actualment la monarquia i també en un context en què, socialment, una majoria de ciutadans de Catalunya han reclamat un pas endavant en l'autogovern. En definitiva, les consideren del tot inoportunes i inapropiades.

Els dos editorials que vénen a continuació tenen a veure amb la reunió Mas-Rajoy per parlar del pacte fiscal. L'editorial del 20 de setembre és del dia en què s'han de reunir a La Moncloa. Des de l'*ARA*, però, ja en vaticinen un fracàs i aposten,

com feien dies enrere, per un avançament electoral: «Un govern sense capacitat d'acció fa inevitable unes eleccions per a un nou escenari en què la porta no estigui tancada». Argumenten que el dia abans de la reunió ja hi havia hagut manifestacions públiques per part de dirigents del PP i del govern central que la proposta de Mas era inacceptable. El de l'endemà, dia 21, no fa res més que reiterar allò que es preveia el dia abans: el fracàs de les negociacions a Madrid només ens poden portar a eleccions anticipades. Un pas, però, que preveuen que no es farà evident fins al debat de política general que ha de començar al cap d'uns dies. Un debat en què es reclama des de l'*ARA* que sigui «una exhibició d'intel·ligència, de coresponsabilitat i de solidesa per part de tots els grups, especialment per part dels que han configurat el catalanisme polític. En aquest sentit, el PSC haurà d'aclarir definitivament si opta per un projecte propi o continua a remolc del socialisme espanyol».

El dia 22 també es relaciona amb la reunió afirmant que dos dies després el govern espanyol ja mostra la seva postura recentralitzadora amb la nova llei d'educació que «busca uniformitzar els continguts a tot l'Estat. No respon a raons pedagògiques, sinó polítiques i ideològiques». Exemple, pel diari català, de com els passos cap a la proposta d'un estat propi serà un camí minat per part de l'estat espanyol. L'endemà, dia 23, es reitera que l'estat espanyol passa a l'atac per tal d'aturar les demandes de més autogovern de Catalunya. Ho fa amb una imatge felina, la dels lleons del Congrés dels diputats que «han de baixar els graons de l'escala de la Moncloa per fer front a un problema polític de fons amb una societat catalana democràticament madura i amb un sector econòmic i financer que, de moment, observa silenciosos tots els escenaris possibles». Un nou editorial en què ataca, directament, sense molts arguments de fons, la postura del govern de l'Estat.

Barcelona, com a capital del nou escenari polític, és el tema de l'editorial del dia 24. Un text en què el títol deixa clar *El paper cabdal de Barcelona en el camí de l'estat propi*. A partir d'una entrevista a l'alcalde Xavier Trias, es defensa que Barcelona ha de ser el motor, i així ho va demos-

trar el dia 11, d'aquest procés sobiranista. Però ha de ser-ho de braç de la resta del país.

«La ciutadania ha d'exigir que a les pròximes eleccions els partits siguin clars als seus programes electorals sobre l'estatus que volen per a Catalunya», així es manifesta el destacat de l'editorial del dia 25. Aquell mateix dia es van convocar eleccions. L'editorial, doncs, reitera que cal un posicionament clar de totes les formacions polítiques a l'hora de proposar quin ha de ser el nou estatus polític.

Ara sí, Mas anuncia al Parlament que hi haurà eleccions al novembre i, per tant, s'acaba la legislatura. L'editorial del dia 26 valora positivament el gest de Mas, mostrant elements de context per justificar-ho. L'últim text analitzat, el del 27 de setembre insisteix a recordar que una plena sobirania, sense una plenitud en el benestar social, no tindrem res a fer com a país.

En total 18 editorials marcadament independentistes. Queda clar que l'ARA aposta per aquesta situació política com a futur de Catalunya. En els editorials, doncs, es valora positivament l'actitud del president Mas per apostar per aquesta via i es defensa les eleccions com a primer pas. Per altra banda, es critica l'atac del PP i el govern espanyol i la indecisió del PSC. Es demana que es clarifiquin les postures i, sobretot, s'avisava que el camí cap a l'estat català estarà farcit de mines.

Tot això es defensa en uns textos clarament valoratius i, alhora, amb elements de contextualització. Tot i així, els editorials no estan carregats d'argumentacions pròpies que no vagin més enllà de la petició dels participants a la manifestació de l'Onze de Setembre de 2012.

El Periódico és, dels diaris catalans, el que menys editorials dedica en el període 3 a 30 de setembre al procés sobiranista tot i que només en publica un menys, 9, que *La Vanguardia*. La meitat dels 18 de l'ARA i 10 menys que *El Punt Avui*. Fins el mateix dia de la Diada no en publica cap. Tot i així, després en vénen tres de seguits: 11, 12 i 13 de setembre.

El del dia 11 «Escolta, Espanya» evidencia que la manifestació serà un canvi de paradigma profund. L'independentisme, diuen, s'ha convertit en tema central de la política catalana. Esgrimeixen

els motius: la situació de crisi i retallades i la desafecció amb Espanya. Afirmen que «potser encara no hi ha una majoria aclaparadora a favor de la independència, però no trigarà a conformar-se si els poders centrals segueixen ignorant el sentiment català». Demanen a Espanya que escolti Catalunya tot i que «cada cop són més els que només declamen el vers final de l'oda: «Adéu, Espanya!»».

«¿I ara què?» es pregunten l'endemà de la manifestació i a diferència d'altres diaris catalans, demanen que Mas i Rajoy busquin un terme mig a la situació d'«embolic», paraula utilitzada pel mateix president espanyol. Per tant, tot i que entenen que la manifestació era clarament independentista, «la situació oberta per aquest Onze de Setembre és un repte que requereix la màxima intel·ligència i lucidesa, tant a Barcelona com a Madrid, per trobar una sortida en la direcció correcta». Una sortida que no passa, segons *El Periódico*, perquè Mas animi «per interessos electorals, vanes expectatives que generin més frustració».

El del dia 13 el dediquen al discurs posterior de Mas a la Diada. El titulen «Mas es posa al davant». Fa èmfasi al fet que ara agafa les regnes d'aquest nou procés, però també cal que es trobi amb Rajoy perquè no ignorin la manifestació tot i «que també hi ha molts milers de catalans que prefereixen seguir convivint dins d'Espanya amb les mateixes o diferents fórmules de relació amb l'Estat. O que el sentiment dels altres espanyols envers Catalunya no és només el que reflecteixen certs *barons* i ministres del PP i alguns mitjans meseteris». I acaba recordant que són els dos partits que han fet les «doloroses retallades socials».

Fins el 17 de setembre no li torna a haver un editorial, ara centrat exclusivament a la postura que agafa el PSC en aquest procés: «La incògnita federal». *El Periódico* ha estat, tradicionalment, associat ideològicament a postures properes als socialistes i en aquest text, tot i mostrar certa proximitat amb el discurs de Pere Navarro, acaba amb una pregunta que fa pensar que, potser, ha arribat el moment de canviar d'estratègia política: «¿És possible encara intentar l'experiència federal, de la qual tant s'ha parlat, però que no s'ha intentat mai posar en pràctica?».

El cinquè editorial, del dia 19, fa referència a les paraules del Rei Juan Carles I. Curiosament, l'únic diari català que no va treure aquest tema a l'editorial va ser *La Vanguardia*. La qualifiquen de «Contundent intervenció reial» en el titular. Malgrat això, no la condemnen o critiquen, tot el contrari. Primer l'expliquen i la contextualitzen en la trobada del dia següent entre Mas i Rajoy i la veuen com el model a seguir perquè «Rajoy i Mas tindran l'oportunitat de demostrar si, amb flexibilitat i pragmatisme per les dues parts, les aigües poden tornar al seu curs. No és segur que sigui així, però en cas contrari el desbordament serà inevitable.»

El del dia 20, «Mas i Rajoy tenen poc marge d'error», torna a ser un intent del diari barceloní per demanar que s'arribi a un acord en la reunió. El missatge és clar: «El sentit comú diu que tots dos estan obligats a buscar territoris on puguin acostar posicions, sense deixar-se empènyer pel calendari» tot i que apunten que els dos líders han tancat les portes.

En l'editorial del 21 de setembre, «Una oportunitat perduda», la conclusió al final és clara «Des d'EL PERIÓDICO seguirem reclamant lucidesa i intel·ligència política en benefici del conjunt dels catalans». Encara demanen que les dues parts arribin a un acord tot i preveure que hi haurà convocatòria electoral. Un nou intent, doncs, del diari per mostrar la seva postura entremig de les dues parts confrontades.

25 de setembre, comença el debat de política general, i *El Periódico* li demana a Mas que es centri en allò que en diuen «fets» i no «paraules»: «Però el dia a dia dels ciutadans catalans no es nodreix de grans paraules i objectius sinó de fets i esforç. El mateix que se li exigeix al Govern. I això és el que avui no pot deixar d'abordar el Parlament.» El diari considera que la situació actual ha estat una estratègia premeditada de CiU.

L'últim editorial del període analitzat és del 26 de setembre. Tot i que el titulen «Avançament electoral previsible», *El Periódico* no l'havia destacat, ni demanat, en cap dels editorials analitzats. Continua mostrant-se crític amb la postura de Mas i insisteixen a recordar-li les retallades socials com a principal problema de la societat. El procés so-

biranista, segons l'editorialista, no pot ser la solució: «Vivim una profunda crisi econòmica que ha portat els nostres governants a prendre mesures d'ajust —menys despesa, pujades d'impostos, reformes— amb uns resultats que encara s'han de veure. Aquesta política no figurava en els programes electorals de CiU, ni del PPC, el seu soci preferent aquests dos anys de legislatura; i, tot i així, s'han aplicat. És hora de retre comptes, fer balanç i explicar els plans de futur, també en el terreny de les retallades.» Aquesta frase resumeix una de les postures d'*El Periódico* durant aquest temps. L'altra és que abans d'arribar a la via sobiranista caldria consolidar un pacte amb el govern espanyol sense menysprear la manifestació de l'Onze de Setembre.

El posicionament del diari *El Punt Avui* és inequívocament partidari de dur endavant el procés d'independència. En tots els editorials manté un discurs clar de suport al president Mas i d'afirmació quant a la incapacitat d'Espanya —així queda identificada la majoria de vegades i, per tant, no es tracta de la posició d'un partit o d'un govern, sinó de l'ens abstracte inclúsiu— per a entendre i acceptar el que reclama Catalunya.

Els tres primers editorials en què tematitza l'objecte d'anàlisi els podríem entendre com una mena d'obertura, de preparació dels lectors al que vindrà. Així, al primer editorial (6 de setembre) i a propòsit del sobiranisme del Quebec, se centra en les dificultats d'encaix de diferents nacionalitats dins un mateix estat i la necessitat de partir de les decisions democràtiques per a la resolució de conflictes tot i que «seria un error buscar paral·lelismes i similituds entre el cas quebequès i el català». L'editorial de l'endemà, dia 7 de setembre, gira en torn del rescat de l'economia espanyola i les qüestions de sobirania fiscal que se'n deriven. S'hi subratlla el fet que el govern espanyol actuarà «en partides que semblaven intocables, com ara les pensions, o apujarà l'IVA un altre cop». Hi insisteixen en què el 60% del deute és responsabilitat de l'Estat i la part més important prové de la sanitat i l'educació, no de la televisió catalana o els ajuts al català. Tanquen l'editorial responsabilitzant Espanya de l'endeutament de Catalunya.

El del 9 de setembre: «Explicar Catalunya al món». En síntesi, la hipòtesi de la independència

apareix com el plantejament més realista i cal una «feina de propaganda exterior», una «ofensiva internacional que ha de ser ràpida».

L'editorial de l'11 de setembre, des del mateix titular: «Catalunya, la força d'una voluntat», és una crida a acudir a la manifestació. Contraposant Catalunya-Espanya s'afirma que la democràcia espanyola no era més que «un compromís conjuntural per superar la dictadura franquista sense trencaments traumàtics», i que l'objectiu no era altre que «reimposar progressivament una visió unitària i centralista que no accepta la plurinacionalitat ni la diversitat cultural i lingüística en peu d'igualtat». S'insisteix a considerar Espanya com a «incapaç d'entendre's ella mateixa com un subjecte polític que no sigui nacionalment unitari i monolingüe mentalment». L'endemà, l'editorial servirà per refermar que l'objectiu central de la població catalana és assolir l'Estat propi i que així «ho van demostrar ahir». Ara són els actors polítics —en genèric— els que tenen «l'obligació moral de treballar per aquesta reclamació popular». S'assenyala l'agenda pròxima en què Artur Mas i Mariano Rajoy «hauran de fer un esforç de negociació» i reclamen seny, «defugint les actituds prepotents i sempre tenint en present què demana massivament la ciutadania».

Tots els elements fonamentals de l'argumentari que farà servir el diari en els seus editorials apareixen en l'anàlisi que podem fer d'aquests cinc primers. Contraposició Catalunya-Espanya, representades per Mas-Rajoy, voluntat sobiranista de Catalunya amb demostració inclosa, incapacitat d'Espanya per a acceptar la demanda, importància de la projecció internacional del conflicte. Tots els elements clàssics de la polarització propagandística hi són presents: nosaltres som víctimes, els altres són els intolerables; es personalitza el conflicte en els presidents respectius: Mas-Rajoy i es generalitza el conflicte polític-administratiu amb l'ús de l'abstracte: Catalunya-Espanya.

En els dies següents es mantindrà aquest esquema. Així, el dia 13 de setembre es lloarà el discurs del president Mas assenyalant que la seua declaració d'intencions «tan diàfana com realista» en un «discurs independentista» li permet optar al «lideratge d'un projecte polític en què conflueixen

moltes altres sensibilitats». El dia 14, a propòsit de la compareixença en Madrid del president Mas en un cercle polític, es celebra la consistència del president que «manté un sol discurs» i s'aprofita per atacar el govern espanyol que no «va dignar-se a anar-lo a escoltar» i Rajoy que «no pot continuar fent veure que no s'adona de l'immens embolic institucional que té a les mans». Dos dies després, el dia 16, l'editorial es dedica a Rajoy per a criticar-li «la tàctica de l'estruç» que no li ha donat resultat amb el rescat, el qual segons el diari «li està passant per sobre», igual com «li comença a passar amb l'onada independentista catalana».

Els socialistes catalans centren l'editorial del 18 de setembre. El seu posicionament serà etiquetat com «l'espanyolisme constitucionalista més ortodox». S'hi subratlla que Pere Navarro, secretari general, ignora «la realitat central de la política catalana» i els adverteix del perill de crear un enfrontament que no existia al carrers. Critica el «batibull argumental» de reivindicar el federalisme espanyol que no interessa a ningú i alhora reivindicar l'Estatut. El dia següent, 19 de setembre, serà la carta del Rei que ha aparegut al web de la Zarzuela, una «estranya manera de pronunciar-se» perquè el monarca no pot expressar opinions sense el coneixement de l'executiu. La carta del Rei «és una prova més de la incapacitat espanyola d'admetre la pluralitat i la discrepància democràtica»: «una exhortació a la unitat d'Espanya i alhora una explicació de per què molts catalans no volen formar part d'aquesta unitat que no admet matisos».

Els dies 20 i 21 es centren en l'encontre entre els presidents. En el primer, diuen que Rajoy «no ha entès, o no vol entendre, o fa veure que no entén, absolutament res del que està passant». Rajoy usa la Constitució com una «arma d'imposició» mentre «el poble de Catalunya no vol continuar com fins ara». El titular del dia 21 és ben expressiu: «Final d'etapa en un camí que continua». Les qualificacions de l'encontre entre els presidents vindran marcades amb expressions com: «Menyspreu i prepotència», «intransigència total i absoluta», «absoluta manca d'educació» per part espanyola, Mariano Rajoy «va acabar de trencar les amarres entre Espanya i Catalunya». El diari considera

aquestes actituds com a «síntoma del desconcert a Madrid». I tanca l'editorial reclamant eleccions: «Hi ha ganes de votar. Només falta la data».

L'avantprojecte de llei sobre l'educació serà l'objecte de l'editorial del dia 22 titulat: «Un altre atemptat a l'autogovern». S'hi destaca la voluntat recentralitzadora del govern espanyol que el ministre Wert no amaga. El dia següent, 23, es denuncia la «Intoxicació contra Catalunya». Els arguments que arriben d'Espanya es diu que són «la intoxicació i la mentida», «la intimidació i la prepotència». El diari tracta de desmuntar els suposats perills que s'atribueixen al procés independentista i clou afirmant que «cap de les dificultats que s'acosten és, en tot cas, pitjor que la permanència en un estat que només genera perjudicis». En continuïtat amb el que s'acaba d'afirmar, el dia 24, l'editorial es dedica a la situació econòmica per destacar que la sobirania permetria un impuls a l'economia, que «l'Estat espanyol només sap retallar i ajustar» i que els nostres propis recursos van a «sufragar ruïnes obres faraòniques d'arrel electoralista». El diari ignora les successives retallades del govern de CiU.

L'editorial del dia 25 s'ocupa del debat al Parlament de Catalunya lloant el caràcter eminentment ciutadà dels catalans: «dir Catalunya és referir-se fonamentalment a la seva ciutadania» que ha apostat per alliberar-se «d'una relació amb Espanya que no només s'ha demostrat contraproduent, sinó que s'està constatant que és impossible de canviar». S'hi identifica Catalunya amb el Parlament i, davant «la complexa situació financera» i «la responsabilitat històrica», es demana una «seriositat i rigor exemplars» i es contrasta amb el «lamentable espectacle polític» que arriba de Madrid. El dia següent, 26 de setembre, el titular editorial serà: «Els ciutadans tenen la clau del futur». La convocatòria d'eleccions anunciada pel president el dia anterior al parlament s'explica com «la reclamació majoritària de la ciutadania catalana» i es justifica remetent al programa electoral de CiU i al «cop de porta» de Rajoy. Així, doncs, segons el diari el president tenia «l'exigència moral de consultar les urnes com més aviat millor. S'insisteix en què es tracta d'un moment històric: «Catalunya, i la seva ciutadania, són davant d'una cita històrica

sense precedents per convertir la recerca d'un estat propi no en un problema sinó en part de la solució de les angoixes reals».

Fins ací han sigut 9 dies consecutius d'editorials en què el diari s'ha implicat a fons en la defensa del que considera els interessos i el dret de Catalunya a la sobirania.

Corn ja hem avançat, *La Vanguardia* publica un editorial en poc més d'un terç dels dies analitzats, o sigui, 10 en 28 dies. El primer, dos dies abans de la Diada. Tot i que la manifestació havia estat un tema comentat des de feia dies, *La Vanguardia* tarda a fer-hi referència defensant que la manifestació serà la suma d'un malestar i reivindicació nacional. No consideren que la gent que hi vagi ho farà només per defensar la independència: «amb tot, la marxa convocada per al dimarts reunirà independentistes explícits juntament amb molts ciutadans que, sense tenir una posició definida, volen expressar el malestar pel que consideren greuges constants contra Catalunya». Ho defensen fent un repàs acurat d'altres manifestacions anteriors i fent un elogi de la postura que està tenint CiU i especialment Mas, que no hi aniria. Es demana que des de les diferents institucions nacionals, estatals i europees es «presti atenció» a aquest Onze de Setembre.

El títol del segon editorial fa referència a la quantitat de gent que hi va assistir: «El tsunami de Barcelona». Donen per bona la dada de participants de l'organització d'un milió i mig de persones. Mantenen que els qui van anar a la manifestació no hi anaven només per demanar la independència, malgrat l'eslògan de la pancarta i que els organitzadors siguin plataformes que defensen aquesta independència. Tot i això, «sembla evident que l'anomenat Estat de les autonomies va rebre ahir des de Catalunya un seriós avís que mereix que les autoritats de l'Estat tinguin en compte.»

Valora positivament que malgrat trobar-nos en un moment d'apatia davant la situació de crisi, els catalans tenen capacitat de mobilitzar-se massivament i ara toca que l'administració central i autonòmica reaccionin. Als primers els demana que no es quedin en un simple tancament i defensa d'un model que sembla caduc, i al segons que si fracassa realment la proposta de pacte fiscal l'escenari més plausible

és el de convocar eleccions anticipades en què cada formació política prengui partit sobre aquest procés sobiranista perquè «ignorar-ho o tractar-ho amb paliatius serà un error molt greu, perquè ahir Barcelona va viure un tsunami que els obliga a canviar o seran escombrats de l'escena política.»

Per al següent passen quatre dies, el 16 de setembre. En aquest «L'Onze de Setembre a la Moncloa» s'avança a la propera visita, precisament quatre dies després, de Mas a La Moncloa. El text és una crítica clara i nítida a l'actitud llarga i continuada dels poders de Madrid, i d'altres comunitats espanyoles, sobre el procés reivindicatiu de Catalunya. Donen per «esgotat» l'actual model de relació entre Catalunya i Espanya i per això «Catalunya haurà de parlamentar i demostrar a Europa que el seu llenguatge i el seu estil no s'esgoten amb l'exemplar comportament pacífic i cívic del dia 11, sinó que la voluntat de diàleg impregnarà tot el procés que ara s'obre». Curiosament, tres dies després, el 19, el Rei va fer la seva polèmica carta online que, com hem dit abans, el diari va passar per alt en l'editorial.

El següent editorial és de l'endemà de la trobada Mas-Rajoy, 21 de setembre. I com, era evident, *La Vanguardia* defensa l'actitud de Mas de donar per tancada la via del pacte fiscal. O sigui, no li demana que ho torni a intentar sinó que dona per feta la «convocatòria d'eleccions a Catalunya, que tindrà un caràcter plebiscitari i que podria anunciar-se durant el debat del Parlament». S'avança, doncs, a «Els temps que vénen», com postula el títol. Troben lògic que en aquestes eleccions els partits es posicionin clarament sobre les propostes de futur del nostre país. Significatiu també, tot i que probablement no és la primera vegada que ho fan, que un diari com aquest s'expressi en els termes «d'un llarg desacord entre Catalunya i Espanya». O sigui, considerar-los com a subjectes polítics diferenciats.

El dia següent, 22 de setembre, el tema de l'editorial és «La recentralització de Wert». Malgrat que estrictament no es lliga amb la manifestació de l'Onze de Setembre i el procés sobiranista encetat, sí que podem considerar-ho una mostra més de recentralització ja que «en aquest cas el principal objectiu de la reforma és que el ministeri recuperi competències que fins ara tenien les comunitats

autònomes». Una postura que el diari català crítica per considerar-la una mostra de com les lleis d'ensenyament dels diferents governs espanyols pretenen, en lloc de millorar l'educació, marcar la línia ideològica del partit de govern.

L'editorial del dia 23 porta per títol «Preservar el respecte». En aquest, a dos dies del debat de política general català, es lamenta que ara sembli que des de Madrid es comença a reaccionar. Segons el diari, ara toca que parlin les urnes després de deu dies de setembre que «han capgirat la difícil conjuntura política espanyola».

Després de tres dies seguits publicant un editorial sobre el tema, en passen tres més pel següent, el dia després de l'anunci de Mas de convocar eleccions: «Mas dona la paraula al poble». L'editorial no es mostra sorprès de la decisió de convocarària electoral, però sí que «va sorprendre en anunciar que es retiraria «un cop Catalunya hagi assolit els objectius nacionals que el poble català decideixi». També es mantenen en la línia de defensar les decisions de Mas i qualifiquen aquestes com «les eleccions més transcendents per al futur de Catalunya i de l'Estat des de la recuperació de la democràcia».

En l'editorial del 27 de setembre es fa un resum de la jornada fent èmfasi a la proposta de consulta sobre el dret a l'autodeterminació de Mas. Mostren el president com a polític coherent amb el que ha manifestat els últims temps, però estan d'acord amb les idees exposades per part del PSC i PP que els indicadors econòmics han empitjorat durant el primer mandat de Mas. Tot i així, evidencien la clara divisió entre els partidaris de la consulta, CiU, ERC i ICV, i els que no, PP i PSC.

Aquesta divisió es fa també evident en l'editorial de l'endemà dia 28, l'últim del debat, titulat «Majoria àmplia per la consulta». Amb un matís, la certa indefinició del PSC que no va votar la proposta de CiU, ERC i ICV, però tampoc es posiciona en el sector del tot contrari de PP i C's ja que van fer una proposta pròpia.

L'últim editorial és el del dia 30. Es tracta d'un text que valora l'enquesta que el mateix diari publica mostrant les principals tendències que són clarament favorables als partits que defensen exercir el dret a l'autodeterminació: CiU, ERC i ICV. A més,

és un dels editorials més favorables a Mas dels que s'han analitzat: «El president de la Generalitat ha sabut interpretar amb intel·ligència la voluntat política dels manifestants i ha pres la iniciativa convocant anticipadament eleccions que tindran, tant si es vol com si no, caràcter plebiscitari per situar el país davant una consulta sobre l'Estat propi». Un text, doncs, que serveix, en essència, de conclusió sobre la principal idea defensada durant aquest període: Artur Mas és el líder a seguir en aquest moment d'incertesa. Per cert, un posicionament que, si analitzéssim el mateix mitjà després de les eleccions, potser canviaria substancialment.

Encara que pròpiament no és objecte d'anàlisi d'aquest període, cal dir que aquest posicionament marcadament partidari a les postures adoptades per Artur Mas de *La Vanguardia* va anar dissolent-se a partir dels resultats electorals de les eleccions catalanes. Progressivament el diari del Grup Godó ha anat prenent més partit per la denominada «tercera via» proposada pel líder d'Unió Democràtica de Catalunya, Josep Antoni Duran i Lleida. Un canvi de postura que seria interessant d'analitzar en properes investigacions i que té com a punt culminant el relleu en la direcció del diari a finals del 2013.

ELS DIARIS ESPANYOLS

El diari *El País* va publicar, durant el període analitzat 8 articles editorials. Tots ells a partir del mateix dia de la Diada i posteriors.

Grosso modo el diari es presenta favorable a les propostes federalistes i marcadament espanyolista. No hi ha una aposta directa a una eventual independència. Tot i això, assenyalava la relació tensada entre Rajoy i Mas i que la falta de flexibilitat per part del govern central condueix a la radicalització de les postures catalanistes.

Es dona una petita evolució en l'argumentació que fa l'editorialista en el primer article i en la resta. El primer, titulat «Diada històrica» i publicat el 12 de setembre, fa una dissertació favorable a la manifestació, justificant-la com un moviment social on s'aixopluguen tendències polítiques dispars des dels independentistes fins els que demanen un nou model de finançament.

La manifestació, segons el diari, és fruit de la sentència del Tribunal Constitucional que frustra una millora d'autogovern i que empitjora la tendència re-centralitzadora de l'administració Rajoy. Tot i això, situa el govern convergent d'oportunistes a l'argumentar que «[la situació] le ha servido a CiU para desviar la atención por sus recortes sociales y sus responsabilidades en el endeudamiento catalán». Fins i tot, el diari arriba a reconèixer que «la manifestación es una fuerte expresión pública hacia el resto de España» que queda pivotat per Mas que es veu «a sí mismo a la cabeza de una 'transición nacional' en Cataluña». El diari no mostra simpatia cap a Mas, però Rajoy tampoc queda ben considerat i el fan responsable del conflicte per haver «enconado» la qüestió, especialment per combatre l'Estatut i per proposar la revisió del sistema autonòmic.

La intervenció del Rei no rep el suport de l'editorialista que considera que titllar de «perseguir quimeras» és un error i ha de mantenir-se al marge i respectar la decisió i estratègia dels governs que són els que han de resoldre la qüestió.

El diari reconeix que el PSOE és el gran absent del debat (editorial de 21.09.2012, «Sobran órdenes») i que el «desplome del liderazgo» dels socialistes catalans provoca un «enfoque binario [que] desdibuja la pluralidad de la Cataluña real».

Personifiquen el conflicte en Rajoy-Mas a qui se'ls suggereix que «deben situarse en un terreno que permita la evolución del Estado autonómico».

També s'assenyalava la figura d'Aznar com un dels culpables de la radicalització a Espanya i considera que el conflicte presentat a Catalunya és un «fracaso enorme» dels darrers governs espanyols. Tot i així, el pla de Mas queda titllat de «deriva descabellada» i «desbordamiento oportunista». S'assevera gratuïtament que qualsevol pretensió sobiranista no té lògica perquè atempta contra la Constitució: «[...] ningún dirigente de un país civilizado y democrático puede considerar la Constitución y el Estado de derecho como papel mojado o meras formalidades».

El diari admet que una eventual reforma constitucional passa, inevitablement, per l'aprovació de la sobirania espanyola en la seva totalitat, i no veu possible que es planteji unilateralment per Catalunya, ja que se pressuposa que no és dipositària de sobirania.

L'alternativa «viable» i «sensata» que proposa el diari és la de tall federalista que permeti mantenir l'actual Estat de les autonomies, garant del benestar i prosperitat. Tot i això, el diari considera que «cualquier propuesta es legítima». És en aquest punt on veurem una evolució en el raonament del diari, ja que en els dies posteriors l'argumentació que segueix és de rebuig a qualsevol proposta secessionista per entrar en conflicte amb el que proposa la Constitució espanyola. Pel diari «el federalismo implica un reparto de atribuciones garantizado entre el poder central y los poderes territoriales» i afirma que és l'únic camí per a resoldre «las incomodidades y disfunciones del Estado de las autonomías», que no arriba a presentar ni precisar. En definitiva, l'anticipació electoral de Mas no és més que un fracàs del seu govern (Editorial, 28.09.2012, «Escalada soberanista»).

Per la seva banda, *El Mundo* publica tretze editorials. Com ja passava en el diari anterior, les publicacions dels articles es fan a partir del mateix 11 de setembre, dia en què s'havia convocat la manifestació sobiranista. En 9 ocasions, el conflicte ocupa el primer lloc dels articles, la resta d'editorials són el segon, tercer o quart tema del dia.

Tot l'argumentari és contrari a la proposta sobiranista que és vista com una acció orquestrada per Artur Mas al considerar que és un «vibrante alegato en favor del acto independentista». La defensa de Mas per la sobirania catalana és «cruzar la línea roja» i recriminen a Rajoy no haver respost amb més fermesa.

El diari assegura, sense argumentar, que TV3 queda «convertida en plataforma de agitación» al servei de Mas que té com a objectiu mobilitzar per pressionar a Rajoy en la negociació del Pacte Fiscal i afegeix: «pero los manifestantes ignoraron la pretensión de Mas y convirtieron la movilización en una reivindicación de la independencia, expresando claramente su voluntad de romper todos los lazos con España». Critiquen els diputats socialistes que es van sumar a l'acte.

L'editorialista compara Mas amb el doctor Frankenstein: «que el monstruo que creó en el laboratorio para experimentar se le escapó de su control y adquirió vida propia, provocándonos daños que su inventor no había calculado».

El diari adverteix dels principals problemes que Catalunya tindria cas que es declarés independent:

- a. Es quedaria fora de l'euro.
- b. No formaria part de la Unió Europea «ya que España vetaría su ingreso» i això repercutiria negativament sobre Catalunya i les seves empreses.
- c. La independència que Mas promet està farcida de mentides i és innecessària: [els arguments que suporten la necessitat d'un Estat perquè Espanya espolia Catalunya] «son palabras en las que se mezclan las mentiras, falsificaciones históricas y fantasías sobre las que se sostiene el nacionalismo catalán». L'argument carrega negativament no només Mas, sinó tota formació política nacionalista catalana. L'editorial assevera que Catalunya gaudeix de les «mayores cotas de autogobierno del mundo occidental y desobedece impunemente a los más altos tribunales», l'argument no s'acompanya de cap justificació o prova que l'acrediti. A més, s'acompanya l'editorial tot afegint que Mas «no se puede quejar» perquè «el Gobierno le va a prestar en las próximas semanas 5.000 millones de euros para que atienda sus obligaciones de pago».
- d. Seria una proposta radical i inconstitucional.

Es compara la inconstitucionalitat de la proposta de Mas amb el Pla Ibarretxe que el 2005 el *Lehendakari* va presentar davant el Congrés dels Diputats i va ser frontalment rebutjat. La manifestació i el que pretén el líder convergent és un acte «independentista radical» proper als postulats d'ERC, que queda demonitzat.

Per la seva banda, Urkullu «se presenta como un líder moderado y posibilista frente al radicalismo amenazante de Artur Mas» al manifestar que «considera [Urkullu] necesario un acuerdo con el PP y el PSOE para plantear una consulta sobre la autodeterminación, una prudencia que Mas no ha tenido».

Deslegitimen Mas mostrant Urkullu com un president i polític model, al buscar vies que comportin la independència sense ser anticonstitucional

—tot i que el diari no argumenta les fórmules que l'ordenament jurídic espanyol actual i que possibilita tal pretensió—: «[Urkullu] se aparta del nacionalismo radical de los tiempos del lehendakari Ibarretxe, que acabo fracasando electoralmente tras dos planes que pretendían convertir el País Vasco en un Estado asociado a España».

Descriuen Rajoy com un dirigent feble, que hauria de «mover ficha» i «anticiparse a los acontecimientos». Aposta perquè Rajoy no *cedeixi* davant de Mas perquè, segons diu sense argumentar, «los hechos demuestran que nada sirve para saciar las pretensiones nacionalistas». Malgrat tot, hi ha moments en què la personalitat dirigent de Rajoy queda exposada en arguments de l'estil: «Hay que reconocer que Mariano Rajoy ha actuado correctamente hasta la fecha, con una adecuada mezcla de diplomacia y firmeza, dejando claro que los privilegios que exige Mas no tienen encaje en la Constitución, como tampoco lo tiene el derecho a la autodeterminación».

El diari defensa l'acció del monarca i la legitimitat tot dient que es tracta de «todo un ejercicio de responsabilidad por parte de quien tiene el deber constitucional de defender la unidad de España» i remarca de «quimeras» la tendència sobiranista del poble català.

En definitiva, CiU proposa una «disparatada deriva independentista», un «desafío» que comportaria «la destrucción del propio modelo, basado en el reparto de los recursos del Estado entre las regiones españolas, de acuerdo con baremos de solidaridad». Tot i això, fent ús d'arguments d'autoritat assevera que «distintas voces autorizadas de la sociedad civil y políticos experimentados de muchas tendencias han subrayado que el modelo de Estado autonómico de la Constitución de 1978, o por mejor decir, el expansionismo disparatado de las comunidades se ha convertido en una rémora para España», per reforçar la idea que l'estat de les autonomies és car i inviablment econòmicament. En aquest punt declara que el PSOE està «fuera de la realidad» al continuar apostant per l'Estat federal.

Sobre la viabilitat econòmica, el diari critica a Mas per voler aspirar a la sobirania i alhora acollir-se al fons que ha creat el govern central, «dado

que la Generalitat carece de posibilidades de refinanciar su deuda de 44.000 millones de euros, una de las más altas en términos proporcionales a su PIB». A banda, sosté que com que el referèndum que vol convocar Mas és il·legal, les seves paraules «contribuyeron a impulsar una jornada negra en los mercados» amb la qual cosa, l'economia espanyola es veu afectada, segons el diari, per l'estratègia política del *President*.

ELS DIARIS BASCOS

El diari *Deia* publica 4 editorials relacionats amb la Diada de Catalunya. Dos d'ells anteriors a la manifestació de l'11 de setembre i dos posteriors.

El diari adverteix de la política de «recentralización práctica» que pretén el Govern Rajoy, especialment quan Catalunya anuncia la quantificació del seu rescat, i assumeix que la dependència econòmica de les comunitats autònomes alimenta el control per part del govern central: «las comunidades autónomas van a dejar de serlo en virtud de su dependencia de una financiación controlada por el gobierno estatal... y sus intereses y afinidades políticas.»

Més directament relacionat amb el futur de Catalunya i el procés autodeterminista, el diari recupera l'exemple quebequès dient que el «triumfo del Parti Québécois» en les darreres legislatives no és un fet aïllat, sinó la pretensió d'una «nación con vocación histórica de obtener el reconocimiento de su derecho a la igualdad y la no subordinación a otra en el concierto internacional.»

La manifestació de l'11 de setembre de 2012 va ser «la más rotunda y numerosa expresión de apoyo ciudadano a cualquier iniciativa política que se haya dado en la nación catalana no es sino el reflejo del ampliamente mayoritario desafecho de su sociedad hacia España.» Per a *Deia*, la resposta ciutadana en la Diada és l'expressió de la desafecció cap a Espanya per la «falta de comprensión y la prepotencia de quienes rigen esta última [Espanya] a la exigencia de los catalanes de readecuar el modelo de relación entre ambas.» És manifestament favorable a la manifestació, no en va, el títol de l'editorial és 'El germen del Estado catalán',

on es dona per fet que la reacció ciutadana és una peça clau per la construcció de la Catalunya independent. El diari pressuposa que Catalunya és una nació dins Espanya i entén la defahecció com quelcom més que «sobrepasa el àmbit econòmic» i que resumeix en els elements que «caracteriza [Catalunya] como nació històrica», i determina la sentència contra l'Estatut del Tribunal Constitucional espanyol (juny de 2010) com «la verdadera fractura del nexu entre Catalunya y España».

La negativa del govern central al pacte fiscal és tixxada pel diari de rebuig «inflexible» i accentua la cega actitud de l'administració Rajoy que «prolonga el problema de encaje de estas naciones, aumenta la distancia entre las sociedades respectivas y le impide establecer con ellas una relación consistente, basada en la lógica y el respeto democrático».

El govern central hauria d'haver respost de manera democràtica a la proposta catalana per evitar allunyar les posicions entre Catalunya i Espanya. Afegeix que Rajoy rebutja «el deseo de una mayoría social y democrática de una de las naciones históricas».

El posicionament ideològic de *Deia* a favor de l'actitud catalana (tant la mobilització social, com les passes d'estratègia política de Mas) respon a un emmirallament amb què és analitzada la pretensió sobiranista basca, i de la qual el diari és també favorable. Es destaca que en els darrers 7 anys, el govern espanyol ha rebutjat en tres ocasions els intents d'acord que els governs basc i català han presentat «para encauzar su relación y las mayoritarias aspiraciones de autogobierno de las sociedades que representan». *Deia* considera un argument feble recórrer a la Constitució com a únic dogma vàlid per resoldre els conflictes d'encaix i afegeix que «aboca a iniciativas unilaterales».

El diari basc *El Correo* publica 7 editorials durant el període que forma part de l'estudi. Totes elles són posteriors a la celebració de la manifestació de la Diada.

Per *El Correo* la manifestació tensa la relació Espanya-Catalunya i «activó la disposición favorable a la independencia», qüestió que es carrega de manera negativa al considerar que és una estratègia política de Mas, que tixta de «disyuntiva endiablada».

El diari advoca per continuar apostant per l'actual sistema autonòmic ja que és vist com a signe de «moderación y la racionalidad en la expresión de los intereses comunes y en la realización de las aspiraciones legítimas».

Que la màxima institució política de l'Estat, la corona, opini sobre la manifestació i la defensa de l'autodeterminació mitjançant una carta és vista com a «oportuna» i necessària, ja que és «una advertencia contra la división» i el Rei és el garant dels valors democràtics que són «los que seran capaces de superar las actuales dificultades». El plantejament d'una consulta independentista és clarament negatiu pel diari i atempta contra la democràcia del país i és una *dificultat* que cal superar units.

Deslegitimada la figura de Mas, presentat com a polític intransigent i poc flexible, i les formacions d'ICV-EUIA i ERC com les aliades. De continuar amb la proposta de la consulta la situació empitjorarà al considerar que «la Generalitat tensa la cuerda» amb el govern central i «ante una Europa expectante» i dins l'aguda crisi econòmica que afecta l'Estat espanyol —i la gran majoria d'economies occidentals— des del 2007. En resum, la qüestió es presenta com «el problema catalán, grave y espantoso» que respon a una «estratègia ambivalente» per part de CiU en mostrar-se ambigu a l'hora de clarificar si aposta per la independència o un altre model d'encaix amb Espanya.

El diari comparteix certa por a considerar la política basca com el segon cas que camini cap a una eventual independència i assevera, sense argumentar, que «la política vasca no debería contagiarse de la eferescencia catalana». El diari és contundent respecte la postura catalana: el que busca Mas es aconseguir la sobirania fiscal, no es parla de la construcció de la identitat catalana ni dels elements diacrítics que fonamenten precisament el debat autodeterminista.

Pel diari, el Pla Ibarretxe, en tant que proposta sobiranista, va ser un error i ara s'ha d'evitar que els bascos recuperin aquella proposta. No es detallen quines han estat les propostes concretes del pla que es consideren amenaçants per la unitat espanyola.

L'anunci de convocar eleccions anticipades a Catalunya és analitzat negativament tot al·ludint

al fet que Mas no respon amb responsabilitat perquè «no se ha gobernado ni durante dos años» i es critica durament que està poc disposat a concretar plans que ajudin a pal·liar els problemes de liquiditat i deute a Catalunya.

ELS DIARIS VALENCIANS

El diari *Las Provincias*, pertanyent al grup Vozcento igual com *El Correo*, dedica al tema de recerca 8 editorials en els 28 dies analitzats. El primer editorial correspon a l'endemà de la manifestació de la Diada. El titular, «Deriva independentista», és ben expressiu del posicionament que adopta el diari, una concepció en la qual la reivindicació dels drets nacionals només pot ser llegida negativament perquè «tensa las costuras de la España de las autonomías» i provoca una «disyuntiva endiablada» que «pondría tan en entredicho la naturaleza autonómica de la España actual y su cohesión interna que conduciría a una soberanía fáctica en manos de la Generalitat», la qual cosa es considerada com una «visión ventajista y profundamente insolidaria». L'editorial és gairebé el mateix que el d'*El Correo*.

El següent editorial, el dia 16 de setembre, amb el títol «Protesta contra los recortes», tot i que és un pronunciament contra una possible vaga general aprofita per a referir-se a «la inquietante manifestación de la Diada de Cataluña». L'endemà, dia 17, el diari ja parla directament de crisi secessionista provocada per Catalunya i diu que «Parece pertinente que los dos grandes partidos sean quienes arbitren una solución a la crisis secessionista provocada por Cataluña». Lloa el posicionament de Rubalcaba, qui referint-se a Mas ha declarat: «Si quiere romper con España, nos tendrá enfrente», però atribueix la crisi actual a l'error del Tripartit en la reforma estatutària i a la calculada ambigüitat de Navarro, el líder dels socialistes catalans. Així que Rubalcaba encara té molta feina per a controlar «el nacionalismo latente en un sector del PSC».

El dos editorials següents, dies 19 i 23 de setembre, seran dedicats al Rei. El primer es titula «Mínimos indispensables» i en què s'insisteix en la retòrica habitual del monarca: «reconocimi-

ento de la diversidad», «encuentran en el marco jurídico-político vigente un cauce tan amplio de expresión», «la concordia solidaria en un país esencialmente plural». En el segon, se centra en lloar el que considera «una mayor transparencia, una febril actividad pública para ayudar a sacar al país de la crisis», a fi de referir-se a la carta del Rei en què reclama la unitat d'Espanya i critica «las quiméricas nacionalistas».

L'endemà d'aquest editorial, el dia 24, titularà «Rajoy baja a la arena política» reclamant perquè actuï en la «batalla política» i s'ocupi del «problema catalán, grave y aparatoso» i perquè no s'incrementi la «desconfianza entre nuestros acreedores». Tanca l'editorial demanant tacte, dedicació i diàleg «después del órdago independentista». Per contra, la proposta de resolució que CiU planteja al Parlament de Catalunya, a la qual dedica l'editorial del dia 25, és una «estratègia ambivalente» de simular un «intento de referéndum que le llevase a disolver la Cámara y convocar elecciones» o convocar-les directament.

El tracte que reserva a Rajoy, la lleugeresa amb què tracta Mas i el Parlament català i la referència a Ibarretxe no deixen cap dubte respecte al posicionament indissimulat del diari i l'absència d'arguments de raó. Tot el discurs és netament ideològic i a favor de l'inqüestionable Estat de les autonomies des d'aquesta perspectiva. El darrer editorial analitzat, el del dia 26, carrega contra CiU i el que entén com un «fiasco político», el fet de convocar eleccions, que persegueix incrementar el suport electoral a aquest partit. Clou considerant el procés electoral «una aventura por una senda tan temeraria» alhora que reclama explicacions sobre els procediments per a encarar els problemes econòmics.

Vuit editorials per reafirmar el seu posicionament ideològic a favor de l'*status quo*, des d'una perspectiva de consens amb l'estat de les autonomies alhora que qualifica negativament el procés polític iniciat a Catalunya. Tots els arguments són de caire ideològic, des d'una posició presa, i en cap moment es considera la possibilitat que s'hagi de comptar amb l'opinió i la voluntat de la societat catalana.

Hi ha gran semblances i coincidències lèxiques, fins i tot paràgrafs sencers, entre els editorials del

diari *El Correo* i els de *Las Provincias*, el que permet inferir l'existència d'una mena de proposta editorial que Vocento transmet als diaris del grup i que a cada mitjà i territori ajusten en funció de les característiques sociopolítiques.

El diari *Levante-EMV*, propietat del grup Prensas Ibéricas, no dedica cap editorial a Catalunya durant el mes de setembre. El 12 de setembre, per exemple, contràriament al diari *Las Provincias* i molts altres diaris d'abast estatal que s'ocupen de la gran manifestació de la Diada, *Levante-EMV* s'ocuparà en l'editorial d'atacar una diputada d'Esquerra Unida del País Valencià que havia participat el dia anterior en una protesta estudiantil en la Universitat Jaume I en la qual es llençaren ous contra el president de la Generalitat Valenciana.

Ve al cas explicar la hipòtesi per la qual *Levante-EMV* no opina sobre Catalunya. La recerca en comunicació al País Valencià des de la transició política (Xambó, 1995 i 2001; Viadel, 2009) assenyalava el paper central de *Las Provincias* en el conflicte conegut com «la batalla de València» alimentant els sentiments anticatalans de determinats sectors de població sociològicament de dretes i amb un component important de nostàlgia del franquisme. El seu potencial manipulador del clima polític ha quedat ben establert (Flor, 2011; Xambó, 2012). El *Levante-EMV*, al seu torn, ha tractat de canalitzar el consens autonòmic, pròxim als plantejaments nacionals del PSOE, equidistant tant de l'anticatalanisme més radical com del nacionalisme polític valencià pròxim a les posicions del catalanisme polític. Només la por al conflicte que orquestra la dreta pot explicar que tracte un tema de cabdal importància menys que la premsa de les altres comunitats autònomes. Més encara quan es tracta d'una qüestió important de la comunitat autònoma veïna amb la qual es comparteix llengua i molts vincles de tota mena i que tindria conseqüències per als valencians en major mesura que per a la resta de l'Estat.

Levante-EMV fuig de posicionar-se, evita afrontar el conflicte que el seu rival en el mercat periodístic alimenta, i es limita a la informació que elabora a partir dels despatxos de l'agència de notícies EFE. En el període analitzat, trobem 5 notícies en les pà-

gines d'Espanya dedicades al tema objecte d'estudi, una notícia econòmica en la qual un destacat directiu d'una associació valenciana d'empresaris es pronuncia contra el procés català argumentant que perjudica la marca Espanya, 3 peces en les pàgines d'esports sobre les conseqüències per al Barça i la Lliga de Futbol Professional i, finalment, 9 articles d'opinió majoritàriament contraris a les reivindicacions catalanes. Cal afegir que darrerament el diari ha optat per un suport no dissimulat al president de la diputació de València, Alfonso Rus, dirigent provincial del PP, i manté una línia informativa no bel·ligerant amb l'actual president de la Generalitat, també del PP. Convé destacar que des de la primavera del 2014 el diari ha suprimit les editorials, un fet que, d'una banda, podem interpretar com una manera d'evitar posicionaments incòmodes i, de l'altra, l'allunya del perfil clàssic de la premsa anomenada de qualitat.

Finalment, cal recordar que aquest diari pertany a un grup que té dos diaris —Diari de Girona i Regió 7— i un setmanari —Empordà— a Catalunya, tots tres publicats en català. Seria ben interessant, contrastar la línia informativa d'aquells mitjans amb els dos diaris valencians del grup, *Levante-EMV* i *Información*, aquest darrer amb implantació a la ciutat d'Alacant i comarques del sud del País Valencià.

CONCLUSIONS

1. Una primera aproximació, merament quantitativa, permet afirmar que els diaris catalans que es manifesten a favor de la independència als seus editorials són els que més dies s'hi pronuncien: 18 editorials a l'ARA i 19 a *El Punt/Avui*. Al seu torn, els dos diaris més difosos a Catalunya redueixen a la meitat el nombre de pronunciaments editorials en el període tractat: *El Periódico* (9) i *La Vanguardia* (10). Quant a la resta de diaris analitzats, *El Mundo* és significativament el diari que més se n'ocupa, 13 editorials, seguit per l'altre gran diari d'abast estatal, *El País*, que en dedica 9. Els dos diaris del grup Vocento tracten del tema en 8 editorials, a *Las*

Provincias, i en 7, a *El Correo*. El diari basc *Deia* el tracta en 4 editorials. Finalment, el diari *Levante-EMV* no se n'ocupa cap dia.

2. Pel que fa als principals trets de l'anàlisi de contingut, podem assenyalar que l'ARA i *El Punt/Avui* es mostren favorables a la independència de Catalunya. Fan seva la manifestació de l'11S i demanen que el més aviat possible es pugui mostrar aquesta reivindicació del carrer en forma de vots.
3. *La Vanguardia* també reclama eleccions anticipades. En cap moment defensa la independència, però considera les eleccions amb una certa funció plebiscitària. *El Periódico*, de tots els quatre diaris catalans, és el que menys insisteix en el dret a decidir. Advoca per una entesa entre els governs espanyol i català abans d'arribar a una situació de trencament definitiu. Insisteix que el procés sobiranista no pot amagar l'actual situació de retallades de CIU.
4. Els dos grans diaris d'abast espanyol així com els dos del grup Vocento es posicionen clarament contra el dret d'autodeterminació de Catalunya, tot negant-li el caràcter de subjecte polític, és a dir, Catalunya, segons ells, no és una nació. L'argument fonamental és una defensa aferrissada de la Constitució Espanyola; inviolable i intocable segons *El Mundo* i els diaris del grup Vocento, i només modificable des de la sobirania del poble espanyol, únic subjecte capacitat, segon el diari *El País*.
5. El diari *Deia* és l'únic dels diaris analitzats que, des de fora de Catalunya, li reconeix el dret a decidir, critica l'entossudiment del govern central en no acceptar el pacte fiscal i li reclama que escolti la proposta catalana.
6. Es dona una clara polarització entre els mitjans catalans i la resta de mitjans analitzats.
7. Resulta destacable l'escàs o nul protagonisme atorgat a la resta d'actors polítics. Tot sembla esdevenir-se entre Mas i Rajoy.

En termes generals, els diaris més sobiranistes i els més nacionalistes espanyols hi expressen els

elements clàssics de la polarització propagandística: nosaltres som bons, els altres són dolents.

Per concloure, i recordant el que ja plantejàvem en un treball anterior (Perales, Xambó i Xicoy, 2012) sobre el debat als mitjans en el procés sobre la sentència de l'Estatut català pel Tribunal Constitucional, només els diaris catalans analitzats aleshores i el diari basc *Deia* subscriuen el dret de Catalunya a ser considerada nació. Els periòdics de Madrid, els valencians i el diari basc no modifiquen les posicions des de juliol del 2010, sinó que, més aviat, les han endurides. La novetat indiscutible de l'11S de 2012 és l'emergència a Catalunya d'un independentisme extens, amb elements discursius, econòmics i legals nous i vinculats a la crisi financera, mentre el discurs majoritari fora de Catalunya continua sent el que nega el dret a decidir.

BIBLIOGRAFIA

- BERGER, Peter L. i LUCKMANN, Thomas (1988): *La construcció social de la realitat*, Barcelona, Herder.
- BOURDIEU, Pierre (1987): «Espacio social y poder simbólico» dins *Cosas dichas*. Barcelona, Gedisa.
- CASTELLÓ, Enric (2012): *La mediatización del conflicto político. Discursos y narrativas en el contexto español*. Barcelona, Laertes.
- BORRAT, Héctor (1989): *El Periódico, actor político*, Barcelona, Gustavo Gili.
- CAPDEVILA, Arantxa i FERRÁN, Elena (2012): «El 'recorte de la autonomía'. Posicionamiento mediático ante las declaraciones de Aznar y de Zapatero desde el análisis textual» a CASTELLÓ, Enric (Ed) *La mediatización del conflicto político. Discursos y narrativas en el contexto español*. Barcelona, Laertes.
- FLOR, Vicent (2011): *Noves glòries a Espanya. Anticatalanisme i identitat valenciana*. Cartroja-Barcelona, Afers.
- FUENTES RODRÍGUEZ, Catalina i ALCAIDE LARA, Esperanza (2007): *La argumentación lingüística y sus medios de expresión*, Madrid, Arco Libros.

- GOMIS, LLORENÇ (1989): *Teoria dels gèneres periodístics*, Barcelona, Generalitat de Catalunya. Centre d'Investigació de la Comunicació.
- IBÁÑEZ, Jesús (1985): Anàlisi sociològica de textos o discursos. *Revista Internacional de Sociologia*, n. 43, Madrid.
- JÄGER, Siegfried (2001): «Discurso y conocimiento: aspectosteóricos y metodológicos de la crítica del discurso y del análisis de dispositivos», a WODAK, Ruth i MEYER, Michael *Métodos de análisis crítico del discurso*, Barcelona, Gedisa.
- LOUW, Eric (2005): *The media and political process*, Londres, Sage.
- PERALES-GARCÍA, Cristina, (2012): *Anàlisi crítica de la cobertura de l'encaix de Catalunya i Euskadi dins Espanya a través dels discursos de la premsa espanyola, catalana i basca publicats durant la Transició i fins l'aprovació dels estatuts català i basc (1975-1979)*. Tesis doctoral, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona.
- PERALES, Cristina; XAMBÓ, Rafael i XICOY, Enric (2012): «La crisis del modelo de Estado. La sentencia del Estatut de Cataluña y el 10j» a CASTELLÓ, Enric (Ed) *La mediatización del conflicto político. Discursos y narrativas en el contexto español*. Barcelona: Laertes, pp. 61-78.
- PERELMAN, Chaïm i OLBRECHTS-TYTECA, Lucie (1989): *Tratado de argumentación. La nueva retórica*, Madrid, Gredos.
- PARREÑO, MÓNICA (2012): *El camp periodístic i els professionals de la informació al País Valencià. Anàlisi de l'estructura comunicativa i de les argumentacions dels periodistes sobre el periodisme*. Tesis doctoral dirigida per Rafael Xambó i Jesús Alcolea, València, Universitat de València.
- RICHARDSON, John E. (2007): *Analysing Newspapers: An Approach from Critical Discourse Analysis*. New York: Polgrave Macmillan.
- ROUQUETTE, M. L. (1986): La comunicació de masas, dins MOSCOVICI, S. *Psicología Social*, vol. II, Barcelona, Paidós.
- STRÖMBÄCK, Jasper (2011): «Mediatization and perceptions of the media's political influence» *Journalism Studies* 12:4, pp. 423-439.
- VIADÉL, Francesc (2009): «No mos fareu catalans». *Història inacabada del blaverisme*. València, PUV.
- VAN DIJK, Teun A. (1990): *La noticia como discurso. Comprensión, estructura y producción de la información*, Barcelona, Paidós.
- VAN EEMEREN, Frans H. i GROOTENDORST, Rob (2004): *A Systematic Theory of Argumentation. The pragma-dialectical approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- WOLSFELD, Gadi, «Political Conflict», a *Encyclopedia of Political Communication*, SAGE Publications, Núm 3, Setembre 2009. Disponible online: <http://sage-ereference.com/political-communication/Article_n501.html>.
- XAMBÓ, Rafael (2012): «The media in the Valencian Country». *Catalan Journal of Communication and Media Studies*, 1, vol. 4, pp. 107-122.
- XAMBÓ, Rafael (Coord.) (2010): *Sociologia dels mitjans de comunicació al País Valencià. Arxius de Ciències Socials*. N. 23. Desembre. València
- (2001): *Comunicació, política i societat. El cas valencià*. València, Tres i Quatre
- (1996): *El sistema comunicatiu valencià*. Tesis doctoral, València, Universitat de València
- (1995): *Dies de premsa. La comunicació al País Valencià des de la transició política*. València: L'Eixam
- XICOY, Enric, (2008): *Interpretació periodística del conflicte basc*. Avui, El Periódico i La Vanguardia (setembre 1998-abril 2000). Tesis doctoral, Barcelona, Universitat Ramon Llull.

QUALITAT DEL PERIODISME AL PAÍS VALENCIÀ

ANÀLISIS DEL CAMP I ANÀLISI PRAGMA-DIALÈCTICA DELS ARGUMENTS I OPINIONS DELS PERIODISTES

MÓNICA PARREÑO
MÀSTER SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ
UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA
DOCTORA EN FILOSOFIA
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Recepció: maig 2014; acceptació: juny 2014

RESUM

L'ARTICLE EXPOSA ELS RESULTATS I CONCLUSIONS DE LA RECERCA SOBRE ELS ARGUMENTS I LES OPINIONS DELS PERIODISTES AL VOLTANT DE LA INFLUÈNCIA DELS CANVIS EN EL CAMP PERIODÍSTIC EN LAS DARRERES DÈCADES AL PAÍS VALENCIÀ. LA BASE TEÒRICA ES FONAMENTA EN LA TEORIA DEL CAMP I DE L'HABITUS DE PIERRE BOURDIEU. S'HAN APLICAT UNA SERIE DE MÈTODES COMPLEMENTARIS: ENTREVISTES EN PROFUNDITAT I L'ANÀLISI PRAGMA-DIALÈCTICA DELS ARGUMENTS DELS PERIODISTES, QUANT AL CONCEPTE DE QUALITAT PERIODÍSTICA.

PARAULES CLAU

PRAGMA-DIALECTICAL APPROACH, TEORIA DE LA PRÀCTICA, ANÀLISI QUALITATIVA, CAMP PERIODÍSTIC, PAÍS VALENCIÀ

INTRODUCCIÓ

Els mitjans d'informació estan vivint un moment d'adaptació i reptes, conseqüència de les característiques de la societat de la informació. L'accessibilitat a una informació de qualitat és un dret de les societats i forma part intrínseca de les democràcies. En aquests moments els vells models de periodisme conviuen amb els nous models en un procés crític, on el repte de la recerca social va en paral·lel a l'experimentació real de les diferents

propostes periodístiques. La convergència mediàtica és una conseqüència de l'avanç tecnològic que ha generat un canvi cultural general a molts àmbits de la societat. Perquè la participació activa dels ciutadans a través de les xarxes i les comunitats virtuals ha fet possible la generació de coneixement col·lectiu, mitjançant la col·laboració i la deliberació conjunta, aquest coneixement pot arribar a ser de gran escala en l'àmbit local i global. Els mitjans d'informació s'han vist impel·lits a incorporar el maneig de les xarxes socials en la gestió de les au-